

האדמו"ר מהאלמין רבי שלום יהודה גראס שליט"א חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק טז

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עברה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. על כן אנו יוצאים בקול קורא למען הצלת עם ישראל, להקים השכינה מעפרא, לפדות נפשינו והגאולה השלימה ברחמים.

אור הזוהר 293 * אלול תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל']). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר הזוהר הקדוש, הרי גורם לבזה חרב הרג ואבדן לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדנתו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את הזוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מגיד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלוקח רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בוה"ק (פר' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכות: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ז): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתחט לפני הקב"ה,

אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עפ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל אות אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובזוה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בזו"ח פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי כנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשו רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - תשובה: הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בביאור המקדש מלך. שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - תשובה: בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם, והרוח הזו שמתלקת היא רוח המשיח". שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - תשובה: המהרח"ו כותב בהקדמה לעץ חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יכל

הגבעות המקלקלו" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם תלודת טיט ורפש לכפר בהכמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר בזה"ר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק ההכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחרו ועכוב בגין בית מקדשנו ותפאתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - תשובה: כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה ז"ע שאחרי שנתמעט לימוד הזוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? תשובה: בזוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובזוה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי הזוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא

משה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרשפי מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה"מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

בנים למקום, בוז "יבוזו לו" (כתרגום יונתן), אנא מהדר לי' כפל לעלמא דאתא, והיינו כמדרש הנ"ל המקטין עצמו על דברי תורה בעוה"ז נעשה גדול בעוה"ב.

וזה הכוונה בירושלמי עה"פ "אל תבוז כי זקנה אמר" אם נזדקנה אומתך "עמוד" וגודרה, היינו הגם שא"א לך לעשות כן רק באופן שתקצר לנפשך ולא תהי' בבחי' "הולך", בכ"ז תתרצה להיות בבחי' "עומד" כדי שתזכה לגודרה

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת לשון (ירושלמי פ"ט דברכות הלכה כ"ח) על פסוק "אל תבוז כי זקנה אמר", אמר ר' זעירי, אם נזדקנה אומתך עמוד וגודרה, לכאורה תיבות עמוד שפת יתר הוא, אלא הכוונה הגם שאי אפשר לך לעשות כן אם לא שתקצר לנפשך ולבלות זמן זמנים טובא ועי"כ לא תהי' בחחינת "הולך" כ"כ בענין לימוד תורה וקיומה, אפ"ה תתרצה להיות בבחינת "עומד" כדי שתזכה לגודרה, וראיה מאלקנה שהיה הולך לדרכים רחוקים עבור להשמיע לרבים.

החיוב לבנות עצמו ולהקטין שמו עבור כבוד שמים להקרא מלמד דדקא כדי להוכיח את העם וללמדם דרכי השם, כפי שמצינו אצל אברהם אבינו ומרדכי

ואם מחויב גם לבנות עצמו ולהקטין שמו עבור כבוד שמים עיין (ילקוט אסתר) וז"ל "איש יודא [יהודי] היה" (אסתר ב ה), מלמד שהיה שקול כאברהם דכתיב בי' "ואברהם היה", אברהם מסר שמו על קדושת השם אף מרדכי כן, עכ"ל, ועל "בן יאיר", איתא במדרש שהאיר עיניהם של ישראל בתורה, "בן שמעי", שנשמע תפילתו, אפשר הכוונה של שני הדרשות אחת היא (עיין מא"ד א"א דף ל"ג ע"ב) משום שהעונש של מסיר אזנו מתורה שתפילתו תועבה, א"כ מינה השכר של מאיר עיניהם בתורה הוא שתפילתו נשמעת, "קיש" שהקיש על דלתי הרחמים, אפשר הכוונה כמו שאחז"ל מי שמוציא יקר מזולל הקב"ה גוזר גזירה והוא מבטלו, א"כ מרדכי שהאיר עיני ישראל בתורה היה בכוחו להקיש על דלתי הרחמים, אבל אדם שרוצה בכל אלה ללמד ולהדריך רבים מהצריכות הוא שלא יחוס על כבוד עצמו אם ישאר בבחינת עומד, או מסכן, ולא יהי' נקרא בשם גדול, וגאון וחרף, ונוח לו להיות בבחינת "ונקלותי עוד מזאת ועם האמהות עמם אכבדה" להורות לריקנים שבישראל עיקרי תורה, שמירות נדה, פרישה סמוך לוסתה, גוף נקי. קישר ציצית לשמה, הנחת תפילין במקום שמוחו של תינוק רופס, הרחקות לימוד ח"ז והרבה כיוצא באלה, הגם שעיי"כ לא לבד שאינו מוסיף בחריפות ובבקיאות, אלא גם מה שכבר למד אינו בידו כ"כ, עם כל זה עבור אהבות כבוד שמו שרצונו היא לצדק הבריות לא משים לבו לכל אלה, וזהו אפשר כוונת המדרש אברהם מסר שמו, היה לו לומר מסר נפשו, אלא כנ"ל שאם היה רוצה להניח הדרכות רבים היה יכול להיות בבחינת נגיד שמיה ולהיות לו שם בדורו להקרא גאון הגאונים וראש כל בני הגולה, אלא עבור אהבות ד' מסר שמו, שמו דייקא וערב לו להיות נקרא בשם מקרא דרדקא כדי לעשות נחת רוח ליוצרו כפשוטו הכתוב "ונקלותי עוד מזאת", משום [כך] דוד זכה ללמוד וגם ללמד.

וזה הפי' גבי אלדד ומידד "ויתנבאו ולא יספו" מפרש התרגום ולא פסקין כי נבואה נקרא גם מה שמכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות, היינו שלא הפסיקו מלהוכיח את העם הגם שבזה הקטיונו עצמם מדריגתם ודיקוּתם בה' ולא חל עליהם עוד שפע אלקי ורוה"ק בגלל שהיו מעורבים בין הבריות וזהו מה שפירש"י ולא יספו, לא הוסיפו עוד להתנבאות נבואה לעם בשליחות השם, ושני הפירושים צדקו יחדיו

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק כ"ה סימן י"א במדבר) "ויתנבאו ולא יספו", עיין תרגום שמפרש ולא פסקין, אבל רש"י מפרש

עיקר שמחת יהודא היתה זה שזכו למנהיגים כאלה שחפצים לקצר לנפשם ולהיות בבחי' "עומדים" כדי לזכות הרבים

ובזה נלענ"ד לפרש כוונת (פסוק מ"ד נחמי' סימן י"ב) "כי שמחות יהודה על הכהנים ועל הלויים העומדים" היינו שהיתה עיקר שמחתם משום שזכו למנהיגים כאלה שחפצים לקצר לנפשם ולהיותם בבחינות עומדים כדי לזכות רבים וללות בנים למקום מש"ה גם המה דאגו להחזיקם כראוי, מעתה (פסוק מ"ד מפרש לפסוק מ"ג) מה היה השמחה הגדולה, ומש"ה גם המה השתדלו להחזיק אותם כראוי, משא"כ בזמן שהיה "שריה כאילים" (איכה א, ו) להשיג על הדרכת הדור מש"ה גם המה לא החזיקו אותם ו"לא מצאו מרעה" (שם).

משה רבינו ע"ה היה בבחי' "מלאך" שלא איכפת לו להיות "עומד" כדי להדריך את העם ולזכותם בתורה ומצוות כדי שיצאו ממצרים, וזהו וישלח "מלאך", ועי"כ "ויציאם ממצרים"

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק ט"ז במדבר סימן כ') "וישלח מלאך", מנהיג כזה שכ"כ חפץ להדריך ולצדק הבריות שלא איכפת לי' עבור זה לקצר לנפשו ולהיות בבחינת "עומד" כמו מלאך, ועי"כ "ויציאם ממצרים", שהרי במצרים עסקו אגודות אגודות בתורה, וגם היום נזהרים שלא שינו שמם ולשונם, והיו גדורים מעריות. ואלמלא לא היה משה מתרצה להיותו עומד, אזי לא היה בכוחו לזכות הרבים כ"כ שעבור זה זכו לצאת ממצרים.

מנהיג כמשה שהוא מזכה הרבים ומקצר לנפשו בלימוד תורתו ובעבודתו כדי להטיב לדורו, הוא טובה גדולה לדור, וזהו "משחית נפשו הוא יעשנה" כמשה שקיצר לנפשו עבור טובת דורו

עיין (ילקוט משלי רמז תתק"ט) על פסוק (משלי ו לב) "נואף אשה חסר לב", ר' יוסי בן זבידי, כל המקבל עליו שררה בשביל ליהנות ממנו, אינו אלא כנואף שנהנה מגופה של אשה, "משחית נפשו הוא יעשנה" (שם), כמשה שאמר "ואם אין מחני נא". ולענ"ד אפשר לומר, "משחית נפשו הוא יעשנה", כמשה, הכוונה משום שהיה מזכה רבים ועי"כ היה מקצר לנפשו בלימוד תורתו ובעבודתו עבור להטיב דורו, ומנהיג כזה הוא טובה גדולה לדור, מש"ה משחית נפשו הוא" יעשנה" ס"ת "ולא" תחניפו "את" הארץ שהרי על מי שראוי להוראה ואינו מורה נאמר "עצומים הרוגיה", והכתוב אמר הן הוא יחניף את הארץ.

וזהו שאמר משה שאהבה נפשו אומה שנתתי נפשו עבורם, טרחתי עבור דרכתם וקיצרתי לנפשי בעבודה ולימוד התורה וכרמי שלי בהמד"ר לא נטרתי בגלל זה

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (המשך פסוק ו' ז' שה"ש סימן א') "שאהבה נפשי", אומה שנתתי נפשי עבורם, הכוונה שכ"כ טרחתי עבור הדרכתם שהייתי מקצר לנפשי עבורם בענין עבודתי ולימוד תורת באיכות ובכמות, והיינו "כרמי שלי לא נטרתי" (שם ח"ב) כראוי עבור זה, בית המדרש נקרא "כרם".

ובזה אפשר לפרש "אם יתן איש כל הון ביתו" - תורה ומעש"ט, ומקצר לנפשו באהבה בשביל לקיים "ואהבת את ד'" לאהוב בנים למקום, ומחזיר לו בכפל לעוה"ב

ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ז' שה"ש סימן ח') "אם יתן איש כל הון ביתו" (כוונה) עותרא דבר נש תורה ומע"ט. והוא מקצר לנפשו להוסיף בקיום אלה באהבה, בשביל לקיים "ואהבת את ד'" לאהוב

אומנתם לצדק הבריות, "המה יקרבו אלי", יקרבו שטרחו לקרב את ישראל לדי', הגם שעבור זה נסתבב להם ביטול תורה ועבודה והיו בבחינות עומדים ולא הולכים כהסבר (הפלאה) רב דומה למלאך, אפ"ה להגדיל כבוד שמו יתעלה קצרו לנפשם להיותם בבחינות "עומדים", וזהו "ועמדו לפני", וזהו "להקריב לי חלב ודם" ע"י דרשות תורות מוסר שלהם (כאבות דר' נתן הנ"ל) והיה דבריהם כ"כ יוצאין מן הלב עד שגרמו "המה יקרבו אלי" לשרתינו ר"ת "אז יכנע לבבם" הערל. "הכון יישראל לקראת" אלקיך כפירש"י שישובו מרשעתם.

וזהו בדרך רמז "אל תבוז כי זקנה אמך", אלא עמוד וגודרה. תבוז ר"ת "ואזבחה באהלו" זבחי "תרועה שחשוב כהקרבנות קרבנות. ז"ש "ואורך בדרך" זו "תלך שג"י ר"ת תבוז"

ומשום שלהדריך רבים על דרכי התורה חשובה כהקרבנות קרבנות, אפשר נמי לפרש כוונת דרשת חכמז"ל על (פסוק כ"ב משלי סימן כ"ג) "כי זקנה אמך אל תבוז", אלא עמוד וגודרה, שמפרש דרך הרמז שמפורש בתיבות "ת"ב"ו"ז בר"ת "ואורך בדרך" זו "תלך, ודבר זה כ"כ ספון וחשוב, מפרש דרך הרמז ר"ת "ואזבחה באהלו" זבחי "תרועה".

וזהו לא דברתי למנהיגים על קרבנות, רק שיוכחו את העם

וזהו אפשר נמי כוונת (המשך פסוק כ"ב, כ"ג ירמיהו סימן ז') "לא דברתי את אבותיכם (מנהיג נקרא אב) וכו' על דברי עולה וזבח", כי אם את הדבר הזה צויתי לאמר שהם יוכיחו וידריכו שמעו בקולי, ועולה זבח כזה צויתי אותם.

המבזה עצמו עבור כבוד שמים גם כבודו מתרבה. המבזה כבוד שמים כדי להרבות כבודו כבוד שמים במקומו עומד, וכבודו נתמעט. עפ"ד חז"ל ומרדכי לא יכרע מפני שלא רצה להשתחוות לע"ז שעל בגדי המן ורצה להרבות כבוד שמים ולא חש לעצמו, לכן כבוד מרדכי נתגדל ומרדכי משנה למלך לא יכרע ר"ת "על כן ירים ראש כבוד שמים וכבודו מתרבים

אחז"ל המבזה עצמו עבור כבוד שמים, כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה והמבזה כבוד שמים עבור להרבות כבודו, כבוד שמים במקומו עומד, וכבודו נתמעט, ובה אפשר לפרש כוונת (פסוק ב' סימן ג' אסתר) "ומרדכי לא יכרע", ואחז"ל מה ראה על ככה, מה ראה מרדכי שלא השתחוה להמן, משום שהיה חקוק על בגדיו צורות ע"ז, והיה מרדכי רוצה להרבות כבוד שמים ולא חש על מה שיהי נעשה עמו, ומה נעשה לבסוף מה הגיע עליהם, ומרדכי משנה למלך, וזהו לא "י"כ"ר"ע מפרש דרך הרמז בר"ת על "כן ירים ראש כבוד שמים מתרבה, וכבודו מתרבה.

פרק ג

פרט ג' וז"ל:

שאלה נו: אהובי למדינו נוסח וסדר של תוכחה, ובא זה לשון יוכיח, וזמנה של תוכחה, ולמי יוכיח, ואם כל אדם יכול להוכיח, או לא.

זמנה של תוכחה הוא בטרם יבוא העונש על אי התוכחה, בטרם תבוא שנת הרעב שזה עונש על שהחכם שתק מלהוכיח ס"פ "מישרים" תשפטו בני אדם

תשובה: זמנה של תוכחה. עיין (תענית דף ח' ע"א) בלא לחש פירש"י (קהלת סימן י' פסוק י"א) אם החכם שותק מלהוכיח אזי עון זה

ולא יספו להתנבאות משום שלא התנבאו אלא אותו יום, ולענ"ד לפרש ששני הדרשות צדקו יחדיו, ואחד נותן טעם לחבירו, משום דבמשמעות תיבות ויתנבאו, יש שני כוונות, או שתחול עליו שפע אלקי ויאמר אותו נבואה לעם בשליחות ד', אבל לזכות למדרגה זאת צריך התבודדות ופרישות מכל עניני עולם, ומינה שלא יהי מעורב עם הבריות ורק להיות תמיד מדבק עצמו בד', וזהו הנקרא בשם נביא אבל יש עוד משמעות אחרות בתיבות נביא, דהיינו שיתפס לעצמו אומנת מידת החסד דהיינו שמשתדל וטורח להוכיח ולהדריך וללמד לרבים דרכי ד' שהעושה כן נקרא נמי בשם נביא, (עיין פירש"י (שמות סימן ז' פסוק א') וז"ל כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות והיא מגזירות נבי שפתים (ובלע"ז קורין לו פרעדיגער) ואם ירצה אדם לעשות מלאכה זאת מלאכת ד' באמונה ולא ברמיה צריך להיות מעורב בין הבריות ולהשיג על כל התנהגותיהם, ואהבתו למצוה זאת צריך שיהי גדולה מאד עד שעבורה משליך אחר גוו גם אם תתקטן מדריגתו ודביקותו אל ד' ולא תחול עליו עוד שפע אלקי ורוה"ק, וזהו ויתנבאו נבואה כפשוטו, ולא יספו, לא הוסיפו עוד להתנבאות כפירש"י, וטעם הדבר שלא זכו עוד לשפע נבואה, לא היה עבור פחיתותם וקטנות מדריגתם, אלא שלא היו חפצים בכך, אלא ויתנבאו ולא יספו לא פסקו מאומנתם להדריך ולהוכיח ולהיותם בכלל מקרא דרדקא, שהרי הכתוב אמר עם האמהות אכבדה, ועי"כ לא באו לידי כך להתבודד ולדבק עצמו עם ד'. ובחרו בהשפלה זאת כדי לעשות רצון ד' ולהרבות כבוד ד', משום שאמרו לנפשם טוב ארוחת ירק שאהי רק בבחינות הדיוט, לא בת קול, ולא רוח"ק, ולא נבואה, אבל ואהבה שם, לאהב לב בנים למקום. משור אבוס שאהי אני נקרא אצל אנשי דורי לאיש אלקים, ורואה, ועי"כ יסובב ושנאה בו, שעניי הצאן לא יהי להם מי יאהב אותם למקום.

וזהו מה שנאמר בישעי "הערה למות נפשו", השפיל עצמו ממדריגתו, שהי יכול להגיע למדריגות גדולות מאד אם לא היה טורח להטיב לאחרים בהדרכות, והטעם משום "את פושעים נמנה" לשעבדם לתורה

ובזה שעבור להדריך רבים החיוב הוא לקצר את נפשו בתורה ובעבודה, אפשר לפרש כוונת (פסוק י"ב ישעי סימן נ"ג) "הערה לְמִן נפשו", לשון שפלות המכונה מיתה, שהרי אי לא היה טורח להטיב לאחרים בהדרכתו, עד היכן היה יכול לזכות בגדלות מדריגתו בענין לימוד תורה ועבודה, אבל לעשות רצון ד' שחפץ להצדיק בריותיו, השליך כבודו אחר גוו וקיצר לעצמו בתורה, והטעם, משום "ואת פושעים נמנה", כתרגום לשעביד לאורייתא.

וזהו "יש צדיק אובד", נעשה עני ויורד מעשירותו שהם תורתו ומעשיו הטובים, "בצדקו", שמעביר זמנו ומבטל מלימוד תורתו כדי לצדק את הבריות

וזהו אפשר נמי כוונת (פסוק ט"ו קהלת סימן ז') "יש צדיק אובד בצדקו", "אובד" לשון עניות, ועותרא דבר נש הוא תורה ומע"ט, "בצדקו" בשביל שחשקו לצדק הבריות, מבלה זמנו עבור זה ומבטל עצמו מלימוד התורה.

הדורש לרבים דברי תוכחה ומוסר הוא כמקריב חלב ודם, וזה הפי' "הכהנים הלויים", מלויים בניים למקום, "בני צדוק", שמצדיקין את הבריות להקרב אל ה', הגם שבה מבטלין מתורתם ועבודתם והם בבחינת "ועמדו לפני", "עומדים", "להקריב לי חלב ודם" ע"י שדורשים תוכחה ומוסר מעדיפים לעשות כן כדי להגדיל כבוד שמו ית' **אי תא** (כאבות דר' נתן ריש פרק ד') הדורש ברבים אגדות מוסר לש"ש כאילו הקריב חלב ודם. בזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ט"ו יחזקאל סימן מ"ד) "והכהנים הלויים המלוויים בניים למקום, בני צדוק",

ובתמים בכל כוחך, ואז תוכל להיות בקש שלום ורדפהו לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

מה שאמרו התקוששו וקושו, או תמה אני אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח, זה רק לחומרא שעל המוכיח לתקן דרכיו, אבל לא להקל שיתפתה ע"י היצה"ר שיש הרבה דקדוקי תורה שאינו נזהר בהם ויכולים לומר לו טול קורה מבין עיניך

[מיהו דבר זה של התקוששו וקושו, ומה שאמרו ר' טרפון תמה אני אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח, מסתבר דזהו רק נאמר לחומרא, דהיינו שיעשה המוכיח כל מה שביכולתו לתקן ולהטיב מעשיו, אבל חלילה וחלילה להקל, לא נאמר דבר זה, דהיינו שיצה"ר מתלבש בתואר צדיק ומסוחו שיהי' קל בעיניו מצות תוכחה משום שאינו במדריגות צדיק שיהי' הבל פיו עושה רושם, משום שבכמה דברים שהם גופן אזהרות התורה ומכש"כ בדקדוקי התורה יש הרבה שהוא אינו נזהר מלקיימן ויכולין לומר לו טול קורה מבין עיניך, שא"כ, אתה נותן קצבה וזמן למצות הוכח תוכיח, מכש"כ מה דאיתא בספר (דרכי צדק) וז"ל אם אינו יודע בנפשו שהוא צדיק גמור לא יוכיח, כי המוחין של רשע נופל על המוכיח וגורם לו קושי בעבודות ד' כמגריפה של טינופת שגורפין בו אי אפשר שלא ידבר בו מעט לכלך מכ"ל, שלא יסמוך על דבר זה להקל ולבטל מצות הוכח תוכיח, רק יעשה מה שבכוחו להרהר בתשובה כמחז"ל התקוששו וקושו ותו לא ישמע ליצה"ר עוד המתלבש ביצ"ט שאומר לו עדיין אינך צדיק גמור].

החייב לכל ירא ה' שקודם תוכחתו יהרהר בלבו לעשות תשובה, כי מה שהבל פה תוכחת צדיק עושה רושם הוא רק אחר שעשה תשובה ראוי

אחז"ל על פסוק התקוששו וקושו קשוט עצמן תחילה ואח"כ קשוט אחרים, משום הבל פה תוכחות צדיק עושה רושם, ובזה אפשר לפרש כוונת (המשך פסוק כ"ז, כ"כ, משלי סימן כ"ד) אחר ובנית בית הן המה מע"ט כמחז"ל, אז אם תוכיח אל תהי עד חנם, לא יהי' דברי תוכחתך לריק, עד, משמעו להדריך ולהוכיח (כפירש"י ישעי' סימן נ"ה פסוק ד) משא"כ אם תוכיח ועדיין לא בנית ביתך, אזי אין דברי תוכחתך יעשה רושם, מש"ה החיוב הוא לכל ירא ד' באמת שקודם תוכחתו יהרהר בלבו לעשות תשובה.

"מציל נפשות עד אמת", היינו שהתוכחה תהיה אמתית כפיו כן לבו, רק אז הוא "מציל נפשות", נכנסים אל הלב

ובזה שרק דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק כ"ה משלי סימן י"ד) "מציל נפשות עד אמת" כפיו כן לבו, הוא מציל נפשות נכנסים אל הלב.

על ידי תוכחה ראוי הוצאת מן הלב יזכה לראות בבנין ירושלים

וזוהו אפשר נמי כוונת (פסוק י"א תהלים סימן ס') "מי נחני עד אדום", בדרך שאלה ותשובה, "מי נחני", לקיים מקרא שכתוב "לשפוט את הר עשו", התשובה מפרש דרך הרמז "מי נחני עד" אדום, ר"ת "מציל נפשות עד" אמת אם יהי' להם לישראל מנהיגי אמת, משום עבור נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גילו על עונך נחרב ירושלים, ומינה שעבור תוכחה כראוי יזכה לראות בבנינה.

גורם ששמים נעשים כנחשת מלהוריד טל ומטר, ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק נ' בראשית סימן מ"א) על דרך אסמכתא, בטרם" תבוא" שנת" הרעב" ס"ת "מישרים" תשפטו "בני אדם, תדריך אותם בתוכחה בעיני קיומה של תורה ולא תמתין עד שתבוא הרעב ואז תגרום התוכחה שטובה בא לעולם ורעה מסתלקת מן העולם.

אם הוכיח ולא קבלו תוכחתו בוודאי גם אח"כ לא ישמעו לו, א"כ מדוע חייבה התורה הוכיח תוכיח אפילו מאה פעמים - מפני שלא יתלה חסרון אי קבלת התוכחה בשומע או לא במוכיח עצמו שיאמר על עצמו שהוא הגורם לזה שאילו הי' לו ירא"ש כראוי היו דברי נשמעים ומתקבלים, וזה ולא "תשא עליו חטא" החסרון בו רק בך

ואם כל אדם יכול להוכיח עיין (פסוק י"ז ויקרא סימן י"ט) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, ואחז"ל הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים, והדבר צריך טעם, דלכאורה הסברא נוטה להיפך דמאחר שלא רצו לשמוע תוכחתו מתחילה בוודאי גם אח"כ לא ישמעו לו, א"כ למה חייבה אותו התורה לחזור ולהוכיח, ונלענ"ד לפרש הטעם, דהנה ראיתי (בספר הדרת אלי) שמפרש כוונת הפסוק ולא תשא עליו חטא, שאם אתה אמרת תוכחה לאחד והוא לא שמע לתוכחתך, לא תחלה הסרחון בו ולומר כמה חציף האי גברא ואיך כ"כ עבריין הוא, אלא תאמר בלבבך שמא אני הוא הגורם שאילו היה לי יראת שמים דברים נשמעים, והבל פיו של צדיק עושה רושם, וזהו לא תשא עליו חטא, ע"כ, א"כ מסתבר מיד כשרואה שאינו שומע לתוכחתו אזי אם הוא ירא ד' ודואג מעונשו של מי שאינו מדריך ומוכיח שהתורה אמרה דמו מידך אבקש, אזי מורא זאת גורם לו שהוא מתבודד ומפשפש במעשיו ובמידותיו ובוכה לד' ומתוך כך מטיב מעשיו, וכיון שכן אינו הוא אותו האיש שהיה מוכיח אותו מתחילה, שהרי מעתה איש אחר הוא ופנים חדשות באו לכאן, ולערך יראתו אל ד' שהוא לעת עתה עדיין לא קיים מצות תוכחה כלל, מש"ה מוטל עליו החיוב להוכיחו שקרוב הדבר כשיוכיחנו עתה ישמע לו, וכן עד כמה פעמים, שהרי תשובה ומדריגות של יראת שמים אין לו גבול, וכל מה שהוא יותר ירא וחרד אל ד', יותר ראוי שיהי' דברי תוכחתו בוקעים לבבות השומעים, מעתה התורה לא חייבו כלל להוכיח אלא פעם אחת, ואפ"ה אמרה תורה הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים, וזהו ההמשך הוכח תוכיח, והטעם משום ולא תשא עליו חטא, אלא תתלה החסרון בך ומינה כשתטיב מעשיך החיוב עליך לחזור ולהוכיחו.

וזה אפשר לפרש "סור מרע ועשה טוב" שיהרהר בלבו תשובה כוללת על אזהרות שס"ה הל"ת וכל ענפיה ועל קיום הרמ"ח מצ"ע בכל דקדוקיהן שלא יהיה אפשר לומר קשוט עצמן וכו' טול קורה מבין עיניך. ואז יוכל להוכיח אחרים ולהיות "בקש שלום ורדפהו" לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ט"ו תהלים סימן ל"ד) "סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו", הכוונה, דהנה כל קיום התורה היא נכללת בשני דברים, סור מרע באזהרות שס"ה ל"ת וכל ענפיה. וכן במצות עשה טוב קיום רמ"ח וכל דקדוקיהן, וכל זמן שהוא מרגיש בעצמו שיכולים לומר לו טול קורה מבין עיניך, אזי יהי' נסוג אחור מלהוכיח משום צפני" אמרו התקוששו וקושו קשוט עצמן ואח"כ קשוט אחרים, א"כ כוונת הכתוב אפשר הוא, סור מרע ועשה טוב תהרהר בלבבך תשובה כוללת שתקבל עליך להיותך עבד ד' באמת